

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦДЗВН

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

Дубовик Валентина Іванівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Оптимізація структури оборотних коштів на підприємстві

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студента (ки) Дубовик Валентини Іванівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

групи Фдн-81Гд

(шифр групи)

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

(підпис)

(ініціали та прізвище студента)

Керівник доцент, к.е.н.

(посада, науковий ступінь)

(підпис)

Плікус І.Й.

(ініціали, прізвище)

Суми 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦДЗВН
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
«28» січня 2022р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студент(-ка) групи Фдн-81Гд інституту (центру) ЦДЗВН

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Дубовик Валентини Іванівни
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Тема роботи: Оптимізація структури оборотних коштів на підприємстві

Затверджено наказом по СумДУ № 0420-VI від «06» червня 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «13» червня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення): досліджено теоретичні аспекти формування, використання та оптимізації оборотних коштів на підприємствах; виявлено принципи та необхідність нормування оборотних коштів; проведено аналіз формування та напрямів використання оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта», виявлено вплив оборотних коштів на фінансові показники діяльності аналізованого підприємства, недоліки при формуванні політики управління оборотними коштами та розроблено шляхи удосконалення; проведено аналіз формування та напрямів використання оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта».

Дата видачі завдання: «31» січня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____ І.Й.Плікус
(підпис) (ініціали, прізвище)

Завдання прийнято до виконання «31» січня 2022р. Дубовик В.І.
(підпис) (ініціали, прізвище студента)

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему:
Оптимізація структури оборотних коштів на підприємстві
(назва кваліфікаційної роботи)
Дубовик Валентина Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Актуальність теми кваліфікаційної роботи: Ефективність управління грошовими потоками дає змогу вплинути на результативність діяльності підприємства, досягти балансу між вхідними та вихідними залишками грошових коштів, а отже і впливати на фінансову стійкість, платоспроможність, рентабельність та ділову репутацію.

Метою дослідження є вивчення складу та структури оборотних коштів підприємства, оптимальність їх формування та напрями використання.

Предметом дослідження є процес оптимізації оборотних коштів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є формування та використання оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта».

Методи дослідження: порівняльний, коефіцієнтний, аналітичний, графічний, вертикальний і горизонтальний аналіз.

Фактологічну основу роботи складають законодавчі та нормативні акти, підручники, наукові статті та фінансова звітність Полтавської дирекції АТ «Укрпошта».

Основний результат роботи: у першому розділі дипломної роботи проведено дослідження теоретичних аспектів формування та використання оборотних коштів та методів їх нормування.

Другий розділ роботи присвячений аналізу системи управління оборотними коштами в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта», виявленні при цьому недоліків та вплив на фінансову діяльність підприємства.

Третій розділ роботи присвячено розробці шляхів оптимізації оборотних коштів на аналізованому підприємстві на основі виявлених недоліків.

Ключові слова: оборотні кошти, грошові потоки, платоспроможність, фінансова стійкість, оптимізація, ефективність.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 39 сторінках, з яких 4 стор. список використаних джерел із 30 найменувань. Робота містить 6 таблиць, 3 рисунки, а також 1 додаток.

Рік захисту роботи – 2022 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Економічна сутність оборотних коштів підприємства та їх роль фінансово-господарській діяльності.....	8
1.2 Сутність нормування оборотних коштів та методика розрахунку.....	11
2 АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ДИРЕКЦІЇ АТ «УКРПОШТА».....	15
2.1 Фінансово-економічна характеристика Полтавської дирекції АТ «Укрпошта».....	15
2.2 Аналіз стану формування та використання оборотних коштів Полтавською дирекцією АТ «Укрпошта».....	19
3 НЕДОЛІКИ ПРИ ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ОБІГОВИМИ КОШТАМИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ДИРЕКЦІЇ АТ «УКРПОШТА» ТА НАПРЯМИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ.....	26
3.1 Факторний аналіз як напрям оптимізації оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта».....	26
3.2 Розробка моделі оптимізації оборотних коштів Полтавській дирекції АТ «Укрпошта».....	31
ВИСНОВКИ.....	33

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	35
ДОДАТОК А ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ.....	39

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи: Ефективність управління грошовими потоками дає змогу вплинути на результативність діяльності підприємства, досягти балансу між вхідними та вихідними залишками грошових коштів, а отже і впливати на фінансову стійкість, платоспроможність, рентабельність та ділову репутацію, а також швидко відреагувати на зміни на ринку, де воно функціонує.

Система управління оборотними коштами на підприємстві повинна забезпечити їх оптимальність, раціональне використання, забезпечити безперебійність у діяльності та вчасності розрахунку за своїми зобов'язаннями.

Політикою управління оборотними коштами займалися такі видатні вчені: І.Бланк, О.Кнейлер, М.Ковбасюк, І.Стефанів, Н.Спасів та багато інших.

Метою дослідження є вивчення складу та структури оборотних коштів підприємства, оптимальність їх формування та напрямів використання.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні завдання:

- Дослідити теоретичні аспекти формування, напрямів використання та оптимізації оборотних коштів на вітчизняних підприємствах;
- виявити принципи та необхідність нормування оборотних коштів на підприємстві;
- провести аналіз формування та напрямів використання оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта»;

- виявити вплив оборотних коштів на фінансові показники діяльності аналізованого підприємства;
- виявити недоліки при формуванні політики управління оборотними коштами та розробити шляхи її удосконалення.

Предметом дослідження є процес оптимізації оборотних коштів на підприємстві.

Об'єктом дослідження є формування та використання оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта».

Методи дослідження: порівняльний, коефіцієнтний, аналітичний, графічний, вертикальний і горизонтальний аналіз.

Фактологічну основу роботи складають законодавчі та нормативні акти, підручники, наукові статті та фінансова звітність Полтавської дирекції АТ «Укрпошта».

Дипломна робота складається з трьох основних розділів.

У першому розділі дипломної роботи проведено дослідження теоретичних аспектів формування та використання оборотних коштів та методів їх нормування.

Другий розділ роботи присвячений аналізу системи управління оборотними коштами в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта», виявленні при цьому недоліків та вплив на фінансову діяльність підприємства. А також провадився горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової діяльності підприємства.

Третій розділ роботи присвячено розробці шляхів оптимізації оборотних коштів на аналізованому підприємстві на основі виявлених недоліків.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність оборотних коштів підприємства та їх роль фінансово-господарській діяльності

Оборотними коштами підприємства є сукупність всіх вкладених грошових коштів, якими володіє підприємство в оборотні виробничі фонди та фонди обігу для забезпечення безперервності діяльності підприємства.

Структура оборотних коштів та їх склад досить сильно варіюється залежно від того в якій сфері функціонує підприємство: виробнича сфера, сфера надання послуг, торгово-посередницька діяльність і т.д [13].

На рисунку 1.1 наведемо типову класифікацію оборотних коштів підприємства

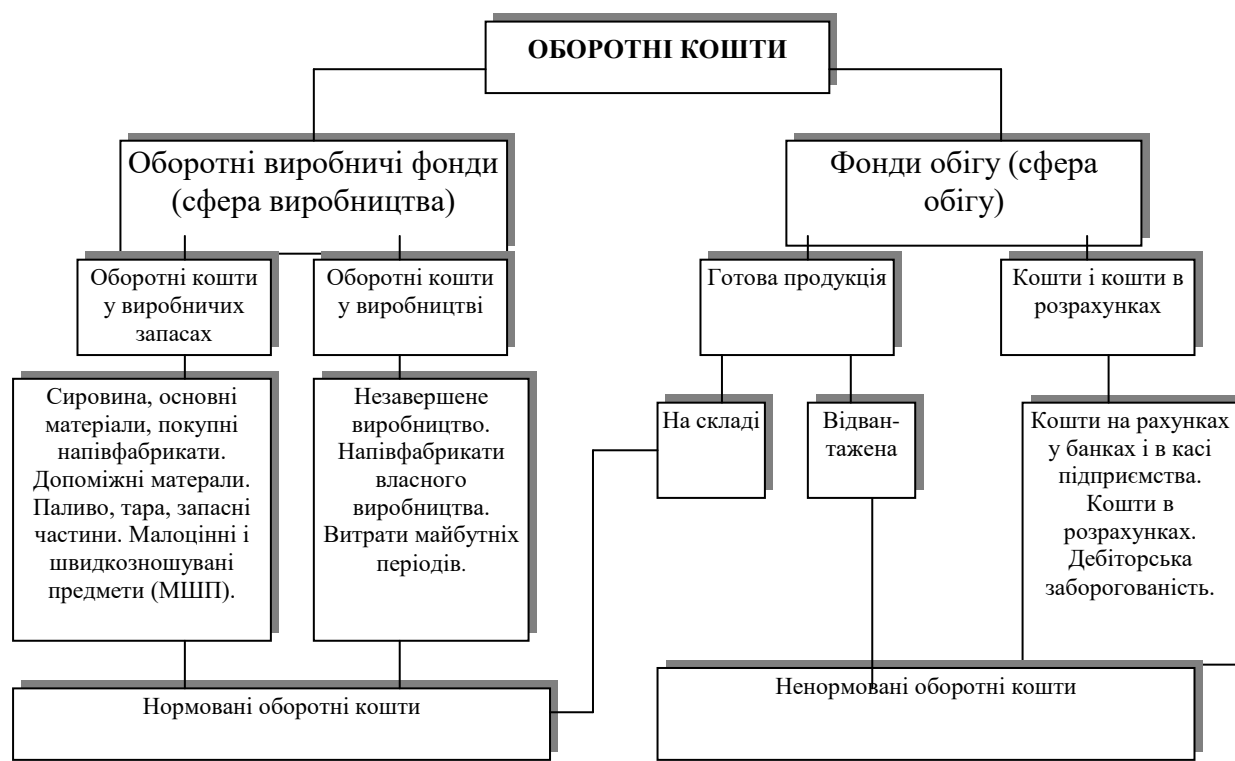

Рисунок 1.1 – Типова класифікація оборотних коштів підприємства [13]

Оборотні кошти мають відмінність із основними фондами, так оборотні кошти функціонують тільки в одному виробничому циклі, на відміну від оборотних фондів, які неодноразово беруть участь у процесі виробництва чи реалізації.

За джерелами виникнення оборотні кошти є власними та залученими (позиковими).

При організації діяльності підприємства слід велику увагу звернути саме на формування власних коштів, які відіграють головну роль у функціонуванні підприємства та забезпечують кругообіг фондів, так як підприємства, що функціонують на основі принципу комерційного розрахунку, повинні володіти майновою та фінансовою самостійністю для прийняття правильних та виважених рішень щодо діяльності підприємства.

Саме за рахунок власних оборотних коштів поривається мінімальна потреба у фінансових ресурсах. Власними коштами є статутний капітал, відрахування від чистого прибутку, цільове фінансування [16].

При правильній організації роботи підприємства залучені кошти повинні покривати лише тимчасові потреби у ресурсах. Це можуть бути короткострокові банківські кредити, кредиторська заборгованість перед постачальниками.

В умовах нестабільної політичної та економічної ситуації у підприємств часто не вистачає власних фінансових ресурсів, тому приймається рішення до залучення позикових оборотних коштів, але даний вид ресурсів є занадто дорогим і спричиняє навпаки зменшення оборотних коштів у майбутньому.

У практиці зарубіжних країнах виділяють три стратегії фінансування оборотних коштів:

- агресивну;
- консервативну;

- метод узгодження строків діяльності активів та виникнення зобов'язань.

Роль оборотних коштів у організації діяльності підприємства має найбільше значення у його функціонування, тобто забезпечує його безперервну діяльність, є джерелом фінансування витрат від моменту їх виникнення до отримання виручки від реалізації продукції, забезпечує фінансово-платіжну дисципліну підприємства та формує ресурси для подальшого його розвитку.

За допомогою правильно сформованою політики щодо управління оборотними коштами підприємство може знизити рівень витрат при мінімальному залученню оборотних ресурсів[2].

Ефективність використання оборотних коштів залежить від швидкості їх обертання. Чим менше вони затримуються на тій чи іншій стадії діяльності, тим скоріше підприємство може отримати прибуток чи погасити свої зобов'язання.

Коефіцієнт обороту коштів показує скільки оборотів за рік зробили певні кошти та розраховується за формулою:

$$\text{Коб} = \frac{Рп}{С_{\text{зал}}}, \text{ де:} \quad (1.1)$$

Коб- коефіцієнт обороту коштів;

Рп- кількість реалізованої продукції чи наданих послуг;

Сзал- сума середньорічного залишку нормованих оборотних коштів.

Величина та стан оборотних коштів, необхідних для забезпечення діяльності підприємства залежить від ряду як внутрішніх так і зовнішніх факторів: це і загальноекономічна та політична ситуації в країні, рівень інфляційних процесів, регіон, в якому функціонує підприємство,

конкурентоспроможність та частка ринку, яким володіє суб'єкт господарювання, наявність складських приміщень, територіальна віддаленість від постачання ресурсів чи реалізації покупцям, масштаби діяльності.

Більш конкретно ряд чинників, що впливають на склад та структуру оборотних коштів підприємства наведемо у Додатку А.

Таким чином, політика управління оборотними коштами на підприємстві повинна бути сформована таким чином, що дасть змогу забезпечити пошук компромісу щодо ризику втрати ліквідності та ефективністю роботи підприємства. Це можливо досягти, вирішивши такі основні завдання:

- забезпечення платоспроможності підприємства;
- знаходження оптимальної структури оборотних коштів, виходячи із сфери його діяльності;
- досягнення балансу виникненням зобов'язань та джерелами їх покриття;
- пропорція між станом оборотних коштів та зменшенням ліквідності підприємства.

При низькому рівні оборотних коштів та низькому темпі їх обертання, підприємство не зможе функціонувати в нормальному режимі, втратить частину своїх ресурсів та не зможе своєчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями, тому політика оптимальності оборотних коштів є вкрай важливою для його функціонування.

1.2 Сутність нормування оборотних коштів та методика розрахунку

Нормування оборотних коштів є процесом розрахунку економічно-обґрунтованої величини, необхідної для нормального функціонування підприємства та вчасного розрахунку за своїми зобов'язаннями.

На підприємствах норми встановлюються на рік, а нормативи-на певний період (місяць, квартал чи якийсь визначений період).

Правильно сформована політика нормування оборотних коштів дасть змогу підприємству:

- забезпечити безперебійну роботу;
- ефективно використовувати наявні фінансові ресурси;
- правильно встановлений норматив залежить від рівня виробництва та наявних фінансових можливостей;
- мінімізація ризику діяльності та підвищення рівня рентабельності.

Найбільш доцільним методом нормування оборотних коштів є метод прямого рахунку. Нормування проводиться за кожним нормативним елементом.

На практиці також часто використовують коефіцієнтний метод, що дає змогу через встановлені коефіцієнти уточнити діючі нормативи відповідно до змін у діяльності підприємства.

Не залишається осторонь і метод аналітичного розрахунку, що дає змогу здійснити аналіз наявних товарно-матеріальних цінностей та скоригувати їх відповідно до потреб.

Згідно із методом прямого розрахунку визначається норматив власних оборотних коштів за формулою:

$$H = \text{в.о.к} = D * Z_{\text{дн}}, \quad \text{де:} \quad (1.2)$$

D- денна потреба в певному виді ресурсів, визначена як у натуральній так і грошовій формі;

Z_{дн}-норма запасу цього ресурсу у днях.

Загальний норматив оборотних коштів визначається за формулою[6]:

$$N_{заг} = N_{в.з} + N_{н.в} + N_{г.п} + N_{в.м.п},$$

де:

(1.3)

$N_{в.з}$ - норматив виробничих запасів підприємства;

$N_{н.в}$ -норматив незавершеного виробництва;

$N_{г.п}$ -норматив готової продукції;

$N_{в.м.п}$ - норматив витрат майбутніх періодів.

Важливим етапом є аналіз стану та ефективності використання оборотних коштів на підприємства.

Дані показники наведемо у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1-Показники стану та ефективності використання оборотних коштів [6]

Назва показника	Формула розрахунку	Економічна суть
Наявність власних коштів	$O_k = BK - OZ - Pk, \text{де}$ O_k -наявність власних коштів, BK -власний капітал; OZ -основні засоби; Pk -позикові кошти	Характеризує забезпеченість підприємства власними оборотними ресурсами, може бути як нестача так і надлишок
Коефіцієнт реальної вартості оборотних коштів	$K_{р.в} = F_{ок} / M, \text{де}$: $F_{ок}$ -фактична наявність оборотних коштів, M - загальна вартість майна підприємства	Характеризує частку оборотних коштів у загальній вартості майна,
Коефіцієнт обороту	$K_{об} = Q / F_{ок}, \text{де}$ Q -обсяг реалізації продукції, $F_{ок}$ - фактична наявність оборотних коштів	Визначає кількість оборотів за аналізований період
Коефіцієнт завантаження	$K_z = F_{ок} / Q, \text{де}$: Q -обсяг реалізації продукції, $F_{ок}$ - фактична наявність оборотних коштів	Визначає скільки оборотних коштів, вкладено в 1 гривню продукції, що реалізувалася
Прибутковість	$P / F_{ок}, \text{де}$: P -прибуток, $F_{ок}$ - фактична наявність оборотних коштів	Визначає скільки прибутку в 1 гривні оборотних коштів
Рентабельність	$P * 100\% - F_{ок}, \text{де}$:	Характеризує ступінь

	П-прибуток, Фок- фактична наявність оборотних коштів	використання оборотних коштів
--	--	-------------------------------

При встановленні нормативів оборотних коштів потрібно враховувати, перш за все, вид діяльності підприємства, рівень технології, матеріаломісткість виробництва і т.д.

На основі показників діяльності слід розрахувати наступні коефіцієнти:

- коефіцієнт забезпеченості власними коштами(коефіцієнт автономії);
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт покриття.

На рисунку 1.2 наведемо схему для проведення виваженої політики нормування оборотних коштів [11].

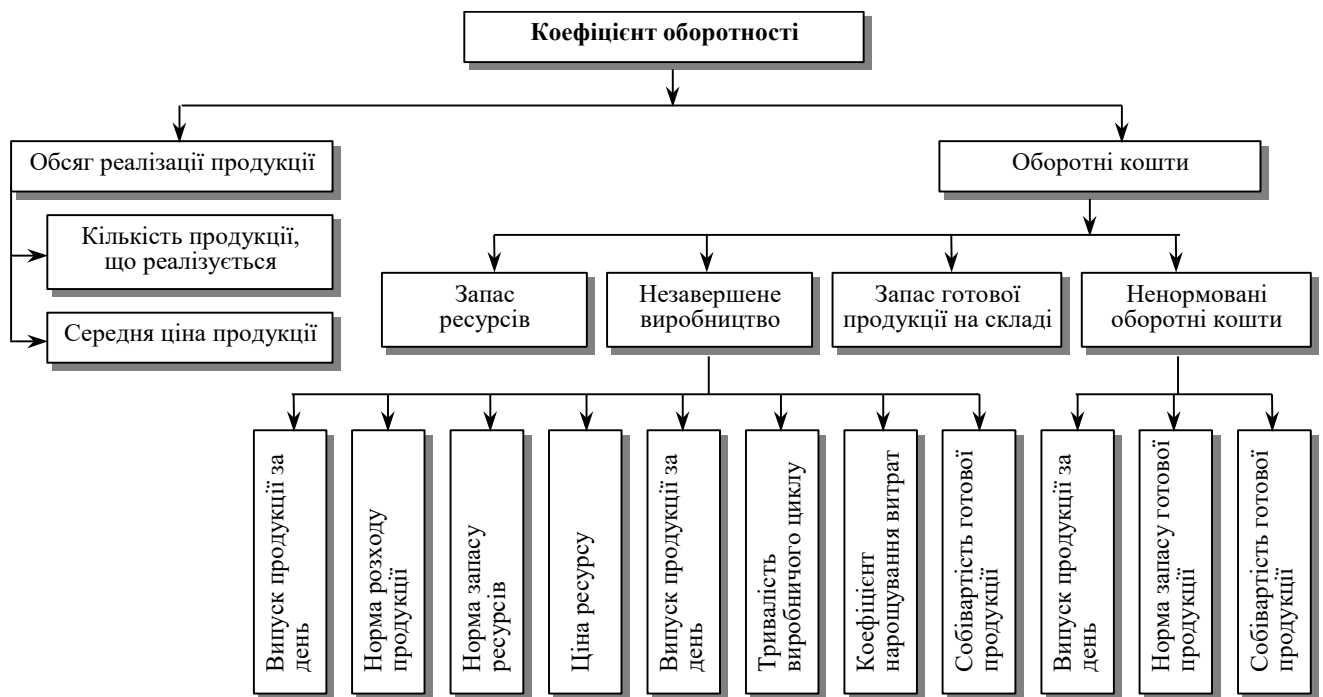

Рисунок 1.2 - Схема визначення нормування коштів [11]

При розрахунку встановлених нормативів за методом прямого рахунку нормативи встановлюються за кожним елементом: нормативи для матеріалів та сировини, нормативи для незавершеного виробництва, для запасів готової продукції та для ненормованих оборотних коштів.

Аналіз всіх показників в сукупності дасть реальну картину щодо наявності оборотних коштів, забезпеченість ними підприємство, обсяг наявних ресурсів повинен відповідати можливостям підприємства та його потребам.

Нормування оборотних коштів є дуже важливим елементом у діяльності підприємства так як недостатність оборотних коштів призведе до перебої у роботі, невчасності розрахунку за своїми зобов'язаннями, а навпаки їх надлишок- до нагромадження великих запасів сировини, матеріалів, створення умов для використання не за призначенням, послаблення режиму економії.

2 АНАЛІЗ СТАНУ ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ДИРЕКЦІЇ АТ «УКРПОШТА»

2.1 Фінансово-економічна характеристика Полтавської дирекції АТ «Укрпошта»

Полтавська дирекція АТ «Укрпошта» знаходиться за адресою: м.Полтава, вул. 1100-річчя Полтави, 2 є типом відокремленого підрозділу (філією).

Філія здійснює діяльність за напрямками:

- національна пошта;
- надання комерційних послуг;
- роздрібна торгівля продуктами харчування, виробами із текстилю, одягом та взуттям;
- інші види грошового посередництва.

Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» має самостійний баланс, рахунки відкриті в національній та іноземній валюті в банках України, є платником податків та інших загальнообов'язкових платежів, у своїй структурі має декілька безбалансових відділень, розташованих у м. Полтава.

Діяльність Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» досить розгалужена: підприємство і виготовляє продукцію- замовлення друкованих видань, надання послуг із перевезення вантажів, приймання комунальних платежів до реалізації закуплених товарів у постачальників. Тому, оцінка оборотних коштів повинна проводитися як вцілому по філії, так і за окремим видом її діяльності[23].

Майно Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» складається із основних засобів, обігових коштів та інших активів, відображених у балансі.

Проведемо оцінку фінансово-майнового стану Полтавської дирекції АТ «Укрпошта», що дасть змогу визначити абсолютні та відносні зміни у статтях балансу, дослідити тенденції їх зміни та визначити структуру фінансових ресурсів підприємства (табл. 2.1)

Таблиця 2.1 - Аналіз показників платоспроможності та фінансової стійкості Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення 2020 від 2019	Відхилення 2021 від 2020	Відхилення 2021 від 2019
Коефіцієнт автономії	0,612	0,622	0,692	+0,01	+0,07	+0,08
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,241	1,354	1,987	+0,113	+0,633	+0,746
Коефіцієнт фінансового лівереджу	0,088	0,086	0,027	-0,002	-0,059	-0,061
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	1,347	1,268	1,527	-0,079	+0,259	+0,180
Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами запасів	0,714	0,861	0,917	+0,147	+0,056	+0,203
Маневреність робочого	1,118	1,113	1,119	-0,005	+0,006	+0,001

капіталу						
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,269	0,311	0,411	+0,042	+0,100	+0,142
Коефіцієнт маневреності власних обігових коштів	0,141	0,222	0,147	+0,081	-0,075	+0,006

Правівши аналіз платоспроможності та фінансової стійкості Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки можна сказати, що філія є платоспроможною та фінансово-стійкою, може вчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями та розширювати діяльність в подальшому. Про це свідчить зростання коефіцієнтів забезпеченості власними коштами та власними обіговими коштами на протязі аналізованого періоду 2019-2021 років. Так, у 2019 році коефіцієнт забезпеченості власними коштами зріс із 1,347 у 2019 році до 1,527 у 2021 році, що в абсолютному вираженні складає приріст 0,180.

Аналогічна ситуація і із коефіцієнтом забезпеченості власними обіговими коштами, так у 2019 році його значення складало 0,714, у 2020 році відбулося зростання на 0,147 та досягло значення 0,861. У 2021 році відбулося зростання проти 2020 року на 0,056 до сягнуло значення 0,917. Дане зростання свідчить про підвищення ефективності діяльності організації та правильній політиці щодо формування та використання оборотних коштів підприємства.

Зростання коефіцієнту маневреності власного робочого капіталу із 0,269 у 2019 році до 0,411 у 2021 році свідчить про збільшення частини власного капіталу, що використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні кошти. Зростання даного показника спостерігалася протягом усього аналізованого періоду. Так зростання у 2020

році порівняно з 2019 становило 0,042 позиції, у 2021 році даний показник ще зріс на 0,100 і досягнув рівня 0,411, що на 0,142 більше, ніж у 2019 році.

Протягом 2019-2021 років спостерігалася позитивна тенденція зростання і показників автономії, фінансової стійкості та фінансового лівереджу, що свідчить про незалежність від позикових коштів, готовність до погашення свої боргів та дана тенденція збільшувалася щороку.

Для більш повного уявлення про фінансово-економічний стан Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» проведемо аналіз майнового стану за 2019-2021 роки (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Аналіз майнового стану Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення 2020 від 2019	Відхилення 2021 від 2020	Відхилення 2021 від 2019
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,522	0,511	0,587	-0,011	+0,076	+0,065
Частка основних засобів в активах	0,218	0,111	0,214	-0,107	+0,103	-0,004
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,479	0,469	0,411	-0,01	-0,058	-0,068
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,080	1,171	0,211	+1,091	+0,04	+0,091
Частка довгострокових фінансових інвестицій в активах	0,061	0,071	0,052	+0,01	-0,019	-0,009

Частка оборотних виробничих активів	0,116	0,348	0,395	+0,232	+0,047	+0,279
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,168	0,417	0,512	+0,249	+0,095	+0,344
Коефіцієнт мобільності активів	2,017	2,222	1,218	+0,205	-1,004	-0,799

Аналіз майнового стану показує ефективність в використанні майна підприємства, ступінь зношення основних фондів та раціональності їх використання.

У нашому випадку можна сказати, що філія має гарно сформовану політику використання наявного майна. Про це свідчать ряд показників. Так, частка основних виробничих фондів в обігових коштах у 2020 році дещо зменшилася на 0,011, але у 2021 році зросла на 0,076, що свідчить про збільшення власних обігових коштів, що позитивно впливає на діяльність підприємства, особливо у період високої інфляції.

Коефіцієнт зносу основних фондів за аналізовані 3 роки постійно зменшувався, а коефіцієнт оновлення навпаки збільшувався, що свідчить про покращення матеріально-технічного стану основних засобів.

Збільшення частки оборотних виробничих фондів в обігових коштах з 0,168 у 2019 році до 0,512 у 2021 році вказує на те, що при формуванні активів більшу частину займають більш мобільні активи, що швидше приносять свою вартість на вартість товарів.

Коефіцієнт мобільності активів мав дещо тенденцію до зниження. Так, у 2019 році його значення було на рівні 2,017, у 2020 році зросло до 2,222, а у 2021 знизилося на 1,004 і становило 1,218. Але це не є негативним показником у діяльності підприємства, так як нормативне значення цього показника для нормального функціонування підприємства повинно бути не

менше 0,5, а в нашому випадку цей показник набагато вищий за нормативне значення.

Вцілому можна стверджувати, що Полтавська дирекція АТ «Укрпошта» має достатньо власних коштів для забезпечення своєї діяльності, не залежить від кредитних коштів, має гарно сформовано політику майнового забезпечення та оновлення матеріально - технічної бази, може конкурувати на ринку надавачів аналогічних послуг з такими провідними компаніями як «Нова пошта» та «Міст- експрес».

2.2 Аналіз стану формування та використання оборотних коштів Полтавською дирекцією АТ «Укрпошта»

Існує безліч показників щодо аналізу оптимальності структури оборотних коштів на підприємстві та підходів до його здійснення. Так як Полтавська дирекція АТ «Укрпошта» має досить великий спектр різноманітних напрямів діяльності проаналізуємо показники ефективності використання майна вцілому по підприємству (табл. 2.3).

Із даних таблиці можемо зробити наступні висновки:

- середній темп обороту активів у 2019 році становив 206 днів, у 2020 році – 208, а у 2021 зріс ще на 3 дні та досяг рівня 211 днів. Ці зміни призвели до зменшення коефіцієнту оборотності активів із 0,818 у 2019 році до 0,788 у 2021 році. Дане зменшення було спричинено двома факторами: збільшення виручки від реалізації продукції та активів філії.

- Аналогічна ситуація відбувалася і з коефіцієнтом оборотності запасів. За аналізований період він зменшився на 0,269. Так у 2019 році його показник становив 1,249, а у 2021 році -0,98.

- Тривалість одного обороту запасів у 2019 році становила 201 день, у 2020 році збільшилася на 97 днів та становила 298 днів, а у 2021 році цей показник сягнув рівня 300 днів, що на 99 днів більше, ніж за

аналізований 2019 рік. Дане збільшення свідчить про зростання кількості днів, коли запаси починають приносити дохід.

- Із наведених коефіцієнтів видно, що на підприємстві спостерігається уповільнення оборотності капіталу у запасах, а отже про зниження ефективності їх використання. Це було спричинено збільшення запасів продукції (продукти харчування, текстильні вироби і т.д) нагромадження зайвих запасів для реалізації, придбання недвоходових товарів, а також їх залежання.

Наявність залежаних та недвоходових товарів у філії свідчить про замороження обігових коштів на більш тривалий час, про що свідчить період одного обороту обігових коштів. У 2019 році його значення було на рівні 189 днів, у 2020 зросла на 15 та становило 204 дні, а у 2021 році зросли ще на 14 і досягли рівня 218 днів, що на 29 днів більше ніж на початку аналізованого періоду.

Таблиця 2.3 –Показники ефективності використання майна Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

Назва показника	2019	2020	2021	Відхилення 2020 від 2019	Відхилення 2021 від 2020	Відхилення 2021 від 2019
Коефіцієнт оборотності активів	0,818	0,810	0,788	-0,008	-0,022	-0,03
Тривалість одного обороту, дні	206	208	211	+2	+3	+5
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	1,213	1,205	1,100	-0,008	-0,105	-0,113
Період одного обороту обігових коштів, дні	189	204	218	+15	+14	+29
Коефіцієнт оборотності	1,249	1,118	0,98	-0,131	-0,138	-0,269

запасів						
Період одного обороту запасів, дні	201	298	300	+97	+2	+99
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,288	5,015	4,947	+0,727	-0,068	+0,659
Період погашення дебіторської заборгованості	81	74	72	-7	-2	-9
Коефіцієнт оборотності готової продукції	32,781	30,589	29,977	-2,192	-0,612	-2,804
Період погашення кредиторської заборгованості	102	87	78	-15	-9	-24

Тому, менеджерам підприємства слід звернути увагу на таке уповільнення темпів та позбутися товарів, що спричиняють зниження значень коефіцієнтів та тривалості обігу оборотних коштів.

На рисунку 2.1 наведемо структуру оборотних активів Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

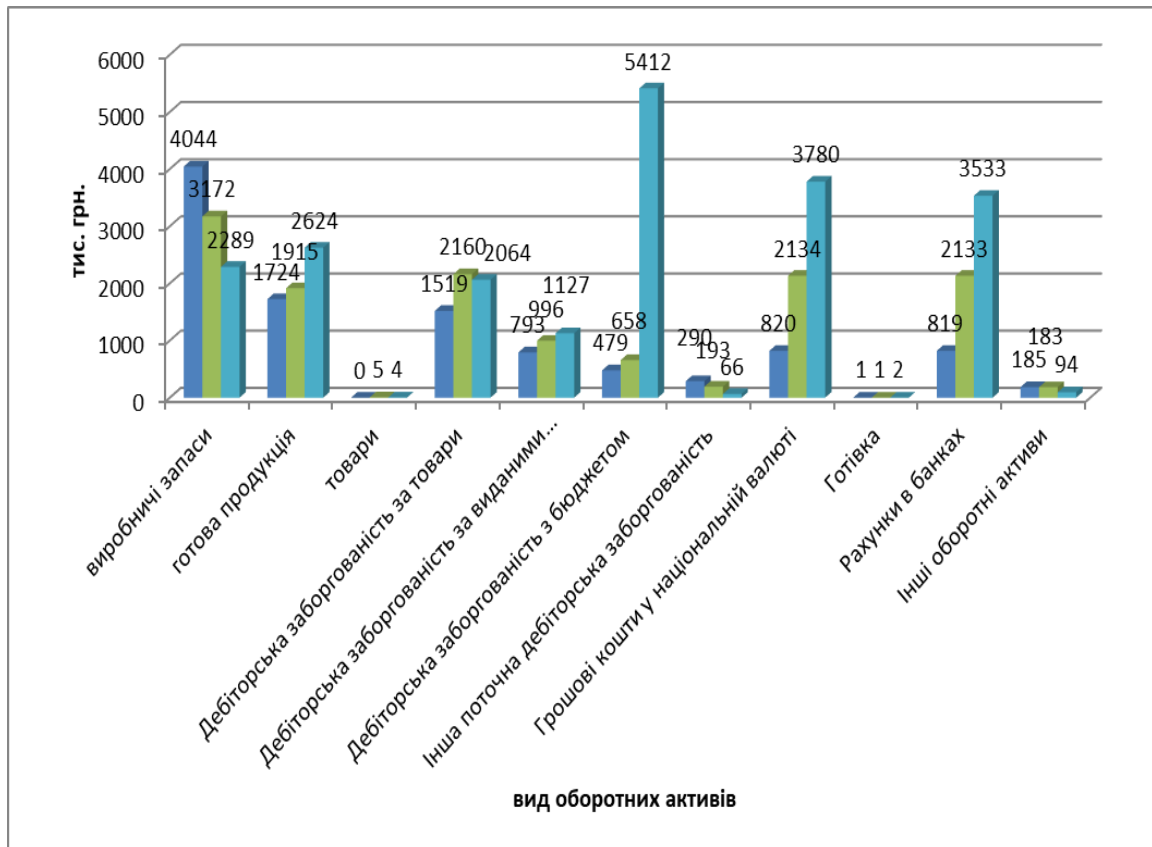

Рисунок 2.1- Структура оборотних активів Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

На основі виявлених даних можна сказати, що за аналізований період 2019-2021 років відбулося збільшення оборотних активів на 418 тис. грн, що становить приріст у 12,5%. Дане збільшення відбулося, більші міри, за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за виданими авансами із 793 тис.грн у 2019 році до збільшення на 42% у 2021, і їх сума становить 1127 тис.грн.

Виробничі запаси також зменшилися із 4044 тис.грн у 2019 році до 2289 тис.грн. у 2021 році, але, як уже зазначалося, відбулися зміни у структурі та з'явилися залежані товари та товари, що не користуються попитом, то відбулося і зменшення деяких аналізованих ви ще показників.

При встановлення нормативів щодо тривалості обороту, не залишається осторонь питання умови розрахунків із постачальниками продукції та потенційними покупцями, так як часто потрібно зробити вибір

між вчасністю розрахунків за наявності вільних коштів у обігу та між підтримання необхідного рівня платоспроможності.

На рисунку 2.2 зобразимо наявні грошові кошти в обігу Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки та проведено аналіз їх використання.

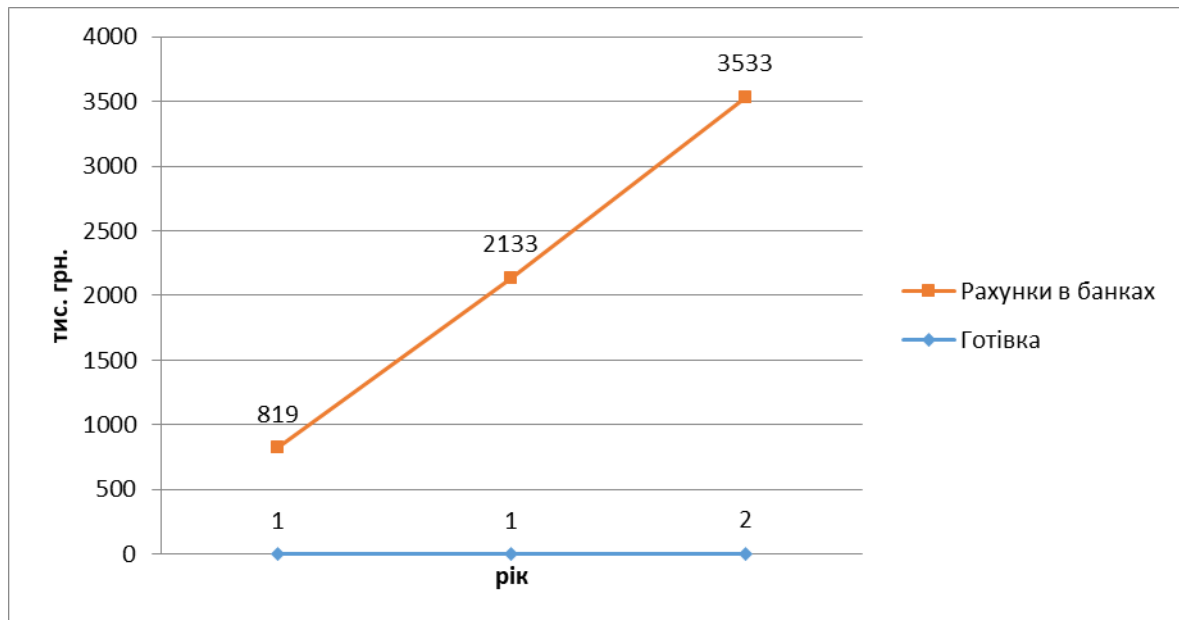

Рисунок 2.2 – Грошові кошти Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

Із наведених даних можна зробити висновок, що підприємство має достотно коштів на своїх рахунках для підтримання ефективності діяльності. Також спостерігається значне зростання грошових коштів на рахунках у банках із 819 тис. грн у 2019 році до 3533 тис. у 2021 році, що більше, ніж у 4 рази більше.

Потрібно зауважити, що доречними було б направити політику на управління грошовими потоками таким чином, щоб мінімізувати рівень їх витрат, особливо при високій інфляції. Тобто, визначення такого оптимального середнього залишку коштів, який зміг би підтримувати необхідний рівень платоспроможності та ліквідності та отримати додатковий прибуток від тимчасово вкладених вільних коштів в більш прогресивний напрям діяльності, щоб зменшити кількість грошових коштів на рахунках, як не приносять доходу та знецінюються інфляційними процесами [7].

У структурі оборотних активів нами було досліджено про значне зростання дебіторської заборгованості. Проаналізуємо дане зростання більш глибоко.

На рисунку 2.3 наведемо структуру дебіторської заборгованості за 3 роки.

Із наведеної схеми спостерігається зростання не якогось конкретного виду дебіторською заборгованості, а у всіх її видів.

Значно зросла заборгованість за товари, роботи та послуги із 1519 тис. грн у 2019 році до 2160 тис. грн у 2020, у 2021 році це показник знизився на 1% та становив 2064 тис.грн. Негативним моментом є значне зростання дебіторської заборгованості із бюджетом, у 2019-2020 роках її сума була незначною та займала у структурі 15-17%, але у 2021 році її зростання відбулося майже у 8,5 разів і рівень досяг позначки 5412 тис.грн.

Значне зростання дебіторської заборгованості свідчить про ряд факторів: необачну політику у нормування обігових коштів щодо розрахунків з покупцями, значна частина яких є або недобросовісними, або неплатоспроможними. Також великий вплив має співробітництво з бюджетними організаціями, які обслуговуються через органи Державної казначейської служби, і за відсутності коштів на Єдиному казначейському рахунку значно затримується перерахунок коштів такими клієнтами [8].

Тому, на основі отриманих даних слід більше уваги приділити зниженню рівня дебіторської заборгованості, що призводить до зниження надходження коштів, недоотримання їх у строк.

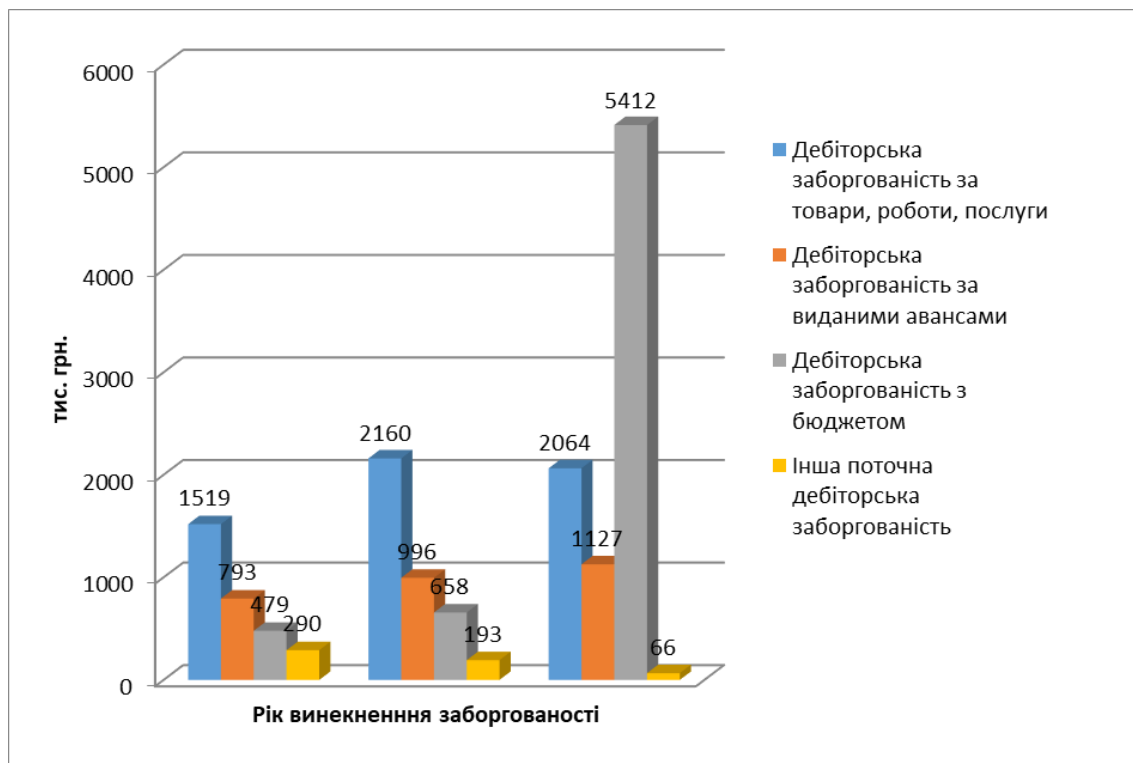

Рисунок 2.3- Структура дебіторської заборгованості Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки

Вцілому аналіз діяльності Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки показав гарні результати у його функціонування. Філія є рентабельною, платоспроможною та ліквідною. Звідси впливає те, що вона вчасно може розрахуватися за своїми зобов'язаннями як перед працівниками, так і перед потенційними постачальниками та бюджетом.

Однак є певні недоліки щодо політики управління оборотними коштами на підприємстві, яка є однією із пріоритетних галузей у ефективному його функціонуванні.

Так, виявлено необґрунтоване збільшення дебіторської заборгованості, а також збільшення термінів оборотності обігових коштів, що спричинено залежанням деяких товарів на складах, які в свою чергу потребують витрат на їх довготривале утримання, а також присутність у структурі активів недохідних товарів, що також негативно впливають на загальне функціонування підприємства.

3 НЕДОЛІКИ ПРИ ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ОБІГОВИМИ КОШТАМИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ДИРЕКЦІЇ АТ «УКРПОШТА» ТА НАПРЯМИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ

3.1 Факторний аналіз як напрям оптимізації оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта»

У ході дослідження складу та структури оборотних коштів у Полтавській філії АТ «Укрпошта» було виявлено, що управлінці приділяють недостатньо уваги саме впливу окремих факторів на величину оборотних коштів.

Так, значно зріс рівень дебіторської заборгованості підприємства, збільшився термін оборотності оборотних коштів, зріс рівень коштів на рахунках у банках, який не приносить прибуток, а знецінюється інфляційними процесами.

Тому, нами запропоновано проводити факторний аналіз для вияву силу впливу кожного фактору на склад та структуру оборотних коштів по підприємству, а також вплив на результати діяльності цілому [22].

У таблиці 3.1 наведемо вихідні дані для проведення факторного аналізу діяльності підприємства.

Вплив кожного із фактору на прибутковість підприємства наведемо за допомогою адитивної моделі (усі умовні позначення наведено у таблиці 3.1) :

$$\text{ЧП} = \text{ЧД} - \text{СС} + \text{ОС} - \text{АВ} - \text{ЗВ} - \text{ІОВ} + \text{ФД} - \text{ФВ} - \text{ПП} \quad (3.1)$$

Рівень виручки від реалізації (чистий дохід) залежить від багатьох факторів: зокрема ціни продукції, що реалізується, частка кожного виду продукції у загальному обсязі реалізації, а також від кількості реалізованої продукції. Тому, таку залежність можна виразити наступним співвідношенням:

$$\text{ЧД} = \text{Ц} * \text{Q} * \text{ПВ}, \text{ де} \quad (3.2)$$

Ц- ціна реалізованої продукції, грн;

Q- кількість реалізованої продукції, шт;

ПВ-питома вага кожного виду реалізованої продукції, %

Таблиця 3.1- Вихідні дані для проведення факторного аналізу, тис.грн

Показники тис, грн	Умовне позначення	2020	2021	Відхилення
Чистий дохід (виручка від реалізації)товарів, робіт, послуг	ЧД	15858,27	17185,63	+1327,36
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	СС	6313,67	14726,91	+8413,24
Операційні доходи	ОС	9783,73	25800,85	+160171,12
Адміністративні витрати	АВ	968,5	1354,54	+386,04
Витрати на збут	ЗВ	388,3	700,7	+312,4
Інші операційні витрати	ІОВ	216,66	315,4	+98,74
Фінансові доходи	ФД	1500,2	1700,4	+200,2
Фінансові витрати	ФВ	1650,4	100,8	-1549,6
Податок на прибуток від звичайної діяльності	ПП	3168,84	2088,63	-1080,21
Чистий прибуток	ЧП	14435,83	25399,9	1369,18

Факторну модель собівартості продукції зобразимо наступним чином:

$$CC = Q * PV * V_{zm}, \quad \text{де [10].:}$$

(3.3)

V_{zm}- змінні витрати на одиницю продукції, грн

За наведеними даними визначимо вплив на зміну виручки від реалізації продукції (чистого доходу) за формулою [10].:

$$\Delta \quad \quad \quad \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0,$$

(3.4)

$$\Delta \text{ ЧД} = 17185,63 - 15858,27 = 1327,36 \text{ тис. грн.}$$

Дана зміна було зумовлена впливом двох факторів: ціни реалізованого товару та обсягу, враховуючи структуру.

Кількісний вплив цих факторів розрахуємо за наступними формулами:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{ц}} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_1 / \text{І}_{\text{ц}} \quad (3.5)$$

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{Q}} = \text{ЧД}_1 / \text{І}_{\text{ц}} - \text{ЧД}_0 \quad (3.6)$$

І_ц- індекс цін, який змінюється під впливом інфляції та коливання валютного курсу, тому умовну приймемо його на рівні 10%, тобто 1,1.

Таким чином:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{ц}} = 17185,63 - 17185,63 / 1,1 = 1562,33 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{Q}} = 17185,63 / 1,1 - 15858,27 = -1655,27 \text{ тис. грн}$$

З наведених даних можна зробити висновок про те, що ріст цін призведе до збільшення виручки на 1562,33 тис. грн, а збільшення обсягу реалізації призведе до зниження виручки на 1655,27, що свідчить про те, що реалізується товари недохідні і велика частка залишається на складах.

Аналогічними розрахунками визначимо вплив факторів на зміну собівартості продукції:

$$\Delta \text{СС} = 14726,91 - 6313,67 = 8413,24 \text{ тис. грн}$$

На собівартість продукції також мають вплив таких факторів як ціна та обсяг реалізації, тому визначимо їх вплив:

$$\Delta \text{СС}_{\text{ц}} = 14726,91 - 14726,91 / 1,1 = 1338,81 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta \text{СС}_{\text{Q}} = 14726,91 / 1,1 - 6313,67 = 7074,43 \text{ тис. грн}$$

Дані розрахунку показують, що зміни ціни реалізованої продукції вплинули на чистий прибуток як виручкою від реалізації так і собівартістю. Але, зміна ціни впливає на розмір чистого прибутку у складі виручки від реалізації та собівартості продукції неоднозначно: збільшення виручки від реалізації призводить до зменшення прибутку, а зростання ціни у структурі собівартості навпаки до його збільшення.

Тому розрахуємо вплив ціни наступним чином:

$$\Delta\text{ЧПц}=1562,33-1338,81=223,52 \text{ тис. грн}$$

Отже, за рахунок підвищення ціни на 10%, чистий прибуток Полтавської філії АТ «Укрпошта» збільшився на 223,52 тис. грн

Факторний вплив змін у адміністративних витратах, витратах на збут на інших операційних витратах досидимо за наступною формулою:

$$\Delta\text{П}_р = -[(\text{AB}_1 + 3\text{B}_1 + \text{IOB}_1) + (\text{AB}_0 + 3\text{B}_0 + \text{IOB}_0)]$$

(3.7)

$$\Delta\text{П}_р = -[(1354,54+700,7+315,4)-(968,5+388,3+216,66)] = -7103,51 \text{ тис.грн}$$

Розрахуємо також вплив величини фінансових доходів та витрат на розмір чистого прибутку за формулою:

$$\Delta\text{Пфд} = \text{ФД}_1 - \text{ФД}_0$$

(3.8)

$$\Delta\text{Пфв} = -(\text{ФВ}_1 - \text{ФВ}_0)$$

(3.9)

Аналітично це буде виражено наступним чином:

$$\Delta\text{Пфд} = 1700,4 - 1500,2 = 200,2 \text{ тис. грн}$$

$$\Delta\text{Пфв} = -(100,8 - 1650,4) = +1549,6 \text{ тис. грн}$$

Розрахунок впливу податку на прибуток на чистий прибуток розрахуємо за формулою:

$$\Delta\text{Ппп} = -(\text{ПП}_1 - \text{ПП}_0)$$

(3.10)

$$\text{Отже, } \Delta\text{Ппп} = -(2088,63 - 3168,84) = +1080,21 \text{ тис. грн}$$

Отримані розрахунки занесемо до таблиці 3.2 та зробимо висновки отриманих результатів.

Таблиця 3.2 - Результати впливу факторів на розмір чистого прибутку

Назва показника	Сума, тис.грн
Зміна ціни	223,52
Зміна обсягу реалізованої продукції	-1655,27
Зміна обсягу виробленої продукції	7074,43
Адміністративні витрати, витрати на збут та	-7103,51

інші операційні витрати	
Зміна у фінансових доходах	200,2
Зміна у фінансових витратах	+1549,6
Зміна у податку на прибуток	+1080,21
Разом	1369,18

Результати розрахунку свідчать, що приріст чистого прибутку становить 1369,18 тис.грн. Це обумовлено наступними факторами: при зміні ціни чистий прибуток збільшився на 223,52 грн, але збільшення обсягу реалізації продукції призвело до зменшення чистого прибутку на 1655,27 тис. грн, одночасно з цим зміна обсягу виробленої продукції призвела до збільшення чистого прибутку на 7074,43 тис.грн.

За аналізований період 2020-2021 роки збільшення суми непрямих витрат призвело до зменшення обсягу чистого прибутку на 710,51 тис.грн.

За аналізований період зростання фінансових доходів спричинило зростання чистого прибутку на 200,2 тис.грн, а скорочення фінансових витрат спричинило збільшення чистого прибутку на 1549,6 тис. грн.

Зміна у обсязі податку на прибуток також позитивно вплинула на результат, підвищивши прибуток на 1080,21 тис.грн.

Дані аналізу свідчать про те, що зміна у структурі реалізації підприємства має негативний результат на його фінансовий стан, тому потрібно провести реструктуризацію асортименту реалізованої продукції, посилити маркетингову діяльність щодо вивчення попиту споживачів на ринку аналогічних послуг, щоб не просто отримувати запланований рівень прибутку, а і розширювати діяльність та бути конкурентоспроможним у даній галузі.

Як бачимо, факторний аналіз має важливе значення для оптимізації оборотних коштів підприємства, так як дає змогу визначити вплив кожного із факторів на чистий прибуток. Доцільно проводити факторний аналіз як по підприємству в цілому, так і по кожному із напрямів його діяльності так як Полтавська філія АТ «Укрпошта» має досить широкий і розгалужений вид

діяльності. Дійсно, це займе багато часу та є трудомістким, але дасть змогу оптимізувати суму оборотних коштів, виявити недоходні активи, зменшити період обертання оборотних коштів та їх кількість на рахунках, яка необертаючись знецінюється.

3.2 Розробка моделі оптимізації оборотних коштів Полтавській дирекції АТ «Укрпошта»

В ході аналізу стану та структури оборотних коштів в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта» було виявлено, що управлінці на недостатньому рівні приділяють увагу їх оптимізації.

В частості це стосується керування грошовими потоками на підприємстві, що повинно забезпечити рівність та синхронність щодо їх надходжень та використання, накопиченні на поточних рахунках, формування додатного та від'ємного грошових потоків як за кожним видом діяльності так і в певному інтервалі часу. Для цього можна використати графічний метод та метод зіставлення динамічних рядів [17].

Досліджуючи теоретичні аспекти нормування оборотних коштів виявлено, нормування є досить дієвим способом щодо оптимізації оборотних коштів.

Досліджуючи це питання в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта» виявлено, що система нормування оборотних коштів на підприємстві майже відсутня, немає чітко встановлених нормативів, яких потрібно дотримуватися.

Тому, необхідно ввести систему нормування коштів на підприємстві, що забезпечить оптимізацію у:

- Запасах товарів, що реалізовує Полтавська дирекція АТ «Укрпошта»;
- витрати на зберігання цих товарів;
- обсяги поставок;
- види використання транспорту.

Нормування потрібно встановити як у натуральних так і у вартісних вимірниках, що дасть змогу контролювати як кількість оборотних коштів так і їх вартісне значення [4].

Вцілому в Полтавській дирекції АТ «Укрпошта» потрібно запровадити комплексну модель щодо регулювання оборотних коштів на підприємстві, вчасності потоку грошових коштів.

Зобразимо це на рисунку 3.1.

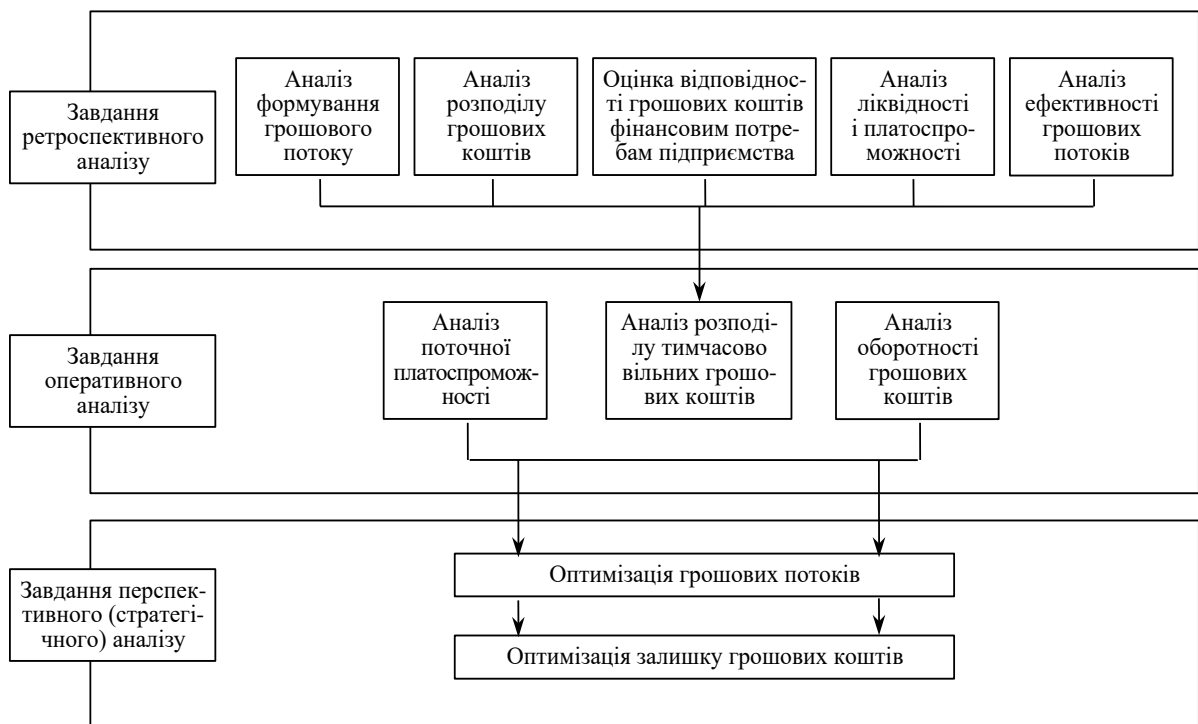

Рисунок 3.1- Оптимізація руху грошових коштів [9].

Запровадивши дану модель підприємство матиме змогу виявити основні недоліки при формуванні політики управління оборотними коштами, дасть змогу оптимізувати грошові потоки у часі, скоротити тривалість обертання коштів, а також контролювати залишки товарної продукції та зменшення обсягів дебіторської заборгованості, яка досить стрімко зростає на

підприємстві протягом аналізованого періоду. Особливу увагу потрібно приділити саме грошовим потокам від дебіторської заборгованості так як значна її сума спричинить нарощування боргів, знизить показники діяльності та підвищить ризик несплати за зобов'язаннями. Ефективність управління грошовими потоками дасть змогу вплинути на результативність діяльності підприємства, досягти балансу між вхідними та вихідними залишками грошових коштів, а отже і впливати на фінансову стійкість, платоспроможність, рентабельність та ділову репутацію [6]. Загалом проведення політики щодо оптимізації оборотними коштами дасть змогу не лише отримувати прибутки, а і розширювати ринок потенційних клієнтів, нарощувати клієнтську базу, бути конкурентоспроможним на ринку аналогічних послуг.

ВИСНОВКИ

Роль оборотних коштів у організації діяльності підприємства має найбільше значення у його функціонування, тобто забезпечує його безперервну діяльність, є джерелом фінансування витрат від моменту їх виникнення до отримання виручки від реалізації продукції, забезпечує фінансово-платіжну дисципліну підприємства та формує ресурси для подальшого його розвитку.

Структура оборотних коштів та їх склад досить сильно варіюється залежно від того в якій сфері функціонує підприємство: виробнича сфера, сфера надання послуг, торгово-посередницька діяльність і т.д.

Аналіз діяльності Полтавської дирекції АТ «Укрпошта» за 2019-2021 роки показав гарні результати у його функціонування. Філія є рентабельною, платоспроможною та ліквідною. Звідси випливає те, що вона вчасно може розрахуватися за своїми зобов'язаннями як перед працівниками, так і перед потенційними постачальниками та бюджетом.

Однак є певні недоліки щодо політики управління оборотними коштами на підприємстві, яка є однією із пріоритетних галузей у ефективному його функціонуванні.

Так, виявлено необґрунтоване збільшення дебіторської заборгованості, а також збільшення термінів оборотності обігових коштів, що спричинено залежанням деяких товарів на складах, які в свою чергу потребують витрат на їх довготривале утримання, а також присутність у структурі активів недохідних товарів, що також негативно впливають на загальне функціонування підприємства.

В цілому можна стверджувати, що Полтавська дирекція АТ «Укрпошта» має достатньо власних коштів для забезпечення своєї діяльності, не залежить від кредитних коштів, має гарно сформовано політику майнового забезпечення та оновлення матеріально - технічної бази, може конкурувати на ринку надавачів аналогічних послуг з такими провідними компаніями як «Нова пошта» та «Міст- експрес».

У ході дослідження складу та структури оборотних коштів у Полтавській філії АТ «Укрпошта» було виявлено, що управлінці приділяють недостатньо уваги саме впливу окремих факторів на величину оборотних коштів.

Так, значно зріс рівень дебіторської заборгованості підприємства, збільшився термін оборотності оборотних коштів, зріс рівень коштів на рахунках у банках, який не приносить прибуток, а знецінюється інфляційними процесами.

Тому, нами запропоновано проводити факторний аналіз для вияву силу впливу кожного фактору на склад та структуру оборотних коштів по підприємству, а також вплив на результати діяльності цілому.

Також нами запропоновано створити модель управління оборотними коштами, зокрема грошовими потоками, що дасть змогу виявити основні недоліки при формування політики управління оборотними коштами, дасть змогу оптимізувати грошові потоки у часі, скоротити тривалість обертання

коштів, а також контролювати залишки товарної продукції та зменшення обсягів дебіторської заборгованості.

Ефективність управління грошовими потоками дасть змогу вплинути на результативність діяльності підприємства, досягти балансу між вхідними та вихідними залишками грошових коштів, а отже і впливати на фінансову стійкість, платоспроможність, рентабельність та ділову репутацію.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Господарський кодекс України №436-IV від 16 січня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua>.
2. Базилевич В. Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навч. посіб. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. – К.: Знання, 2019. – 263 с.
3. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О. С. Бондаренко // Інвестиції практика та досвід. – 2018. – №4.– С.40–44
4. Бутинець Т. А. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Житомир: Житомирський держ. технол. університет, 2019.
5. Ващенко Н.В. Створення ефективної системи управління оборотними активами підприємства на основі діагностичного інструментарію / Н.В. Ващенко, Ю.І. Максимович // Сталий розвиток економіки. – 2019. – №3. – С. 260-265.

6. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 14-23 березня 2018 р. Вінниця, 2018
7. Донін Є. О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1 (29). С. 75-85.
8. Дропа Я. Б. Організація управління оборотним капіталом підприємств України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.19. Я.Б. Дропа; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2019. 20 с.
9. Економіка підприємства: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / [Г.О. Швиданенко, Н.П. Гончарова, О.Г. Мендрул, В.Г. Васильков та ін.]; за заг. ред. Г.О. Швиданенко; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2018. – 364 с.
10. Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. Економіка та держава. 2019. № 11. С. 103-107.
11. Лепейко Т. І. Сутність оборотних коштів та їх аналіз на підприємстві/ Вісник університету банківської справи Національного банку України. 2019. № 1(13). С. 215–218.
12. Лиса О.В. Методичні питання нормування оборотного капіталу підприємства / О.В. Лиса // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: фінанси і кредит. – 2006. – № 1. – С.73 – 76.
13. Ламанов С.В. Система завдань управління оборотним капіталом підприємства / С.В. Ламанов // Управління розвитком. – 2012. – №1 (98). – С. 155–158.
14. Лишиленко О. В. Фінансовий облік: підручник. Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2019. 556 с.
15. Маргасова В. Системний підхід до управління оборотним капіталом на підприємствах харчової промисловості // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – №7(37). – С.53-59.

16. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства. Бізнес Інформ. 2020. № 2. С. 277–283.
17. Пархоменко О.П. Концепція формування та використання оборотного капіталу промислового підприємства / О.П. Пархоменко // Наук. пр. Нац. ун-ту харч. технологій. –2019. – №36. – С. 21–25.
18. Пеняк Ю. С. Формування та ефективність використання оборотних засобів сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04; Харк. нац. аграр. ун_т ім. В.В. Докучаєва.Х., 2010. 20 с.
19. Петриків М. А. Управління оборотними активами підприємства: магістерська робота. Тернопіль, 2017. 100с.
20. Поддєрьогін Л. Д. та ін. Фінанси підприємств: підручник. Кер. кол. авт.і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. А. М. Поддєрьогін М. Д. Білик, Л.Д. та ін. Буряк. 6-ге вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2020. 552с.
21. Пипко В. А. Настільна книга бухгалтера та аудитора [Текст] / В.А. Пипко, Л.Н. Булавіна. – [5-е вид., доповнене]. – М.: Фінанси і статистика, 2020. – 592 с.
22. Постанова Кабінету Міністрів України та НБУ “Про нормативи запасів товарно-матеріальних цінностей державних підприємств та організацій та джерела їх покриття” від 19.04.1993. №279 // Зібрання постанов Уряду України №10, 1993 р.
23. Рєпіна І. М. Діагностика активів підприємств: методологічні аспекти. Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право) : наук. журн.; № 1. К. : НАУ, 2019. С. 188–194.
24. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник. Київ: Знання, 2019. 662 с. Сагалакова Н. О. Система показників-індикаторів економічної діагностики діяльності торговельного підприємства / Н. О. Сагалакова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2 (2). – С. 19-23.
25. Терещенко О. О., Невмержицький Я. І., Куліш А. П. та ін. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.-метод. посібник /

Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2017. – 312с.

26. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібною торгівлі: монографія; Н.О. Власова та ін. Харків : ХДУХТ, 2014. 258 с.

27. Фецович Т.Р. Формування фінансових результатів підприємств [Текст] / Т.Р. Фецович // Вісник Львівської комерційної академії. – 2019. – №36. – С. 405-410

28. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / І. О. Школьник, І. М. Боярко, Б. І. Сюркало. – Суми : Університетська книга, 2009. – 301 с

29. Шматковська Т. О. Раціоналізація організації облікового процесу операцій з основними засобами в аспекті підвищення ефективності використання цих активів на підприємстві. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Економічні науки. 2019. Вип. 5. Ч. 254. С. 124–129

30. Шматковська Т. О. Демедюк Л., Ворона О. Деякі аспекти проблематики управління оборотними активами на підприємстві. Науковий вісник одеського національного економічного університету. 2016. Вип. 3. С. 174–184.

ДОДАТОК А
ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ

Рисунок А.1- Фактори, що здійснюють вплив на ефективність використання оборотних засобів підприємства [10].

